q̄dā̄mō efficit ꝯiūctionē cū deo. q꞉ ſi mēbꝝ mēbꝛo ma/
gis vnit̄. ꝑ ꝯſeq̄ns ⁊ magis vnit̄ xp̄o. ſ; in eucbariſtia
dū mēbꝛa magis vnit̄ xp̄o. ꝑ ꝯſeq̄ns magis vniūt̄ ad
īuicē. vn̄ xp̄o incoꝛpant̄. ⁊ ſic pat; dīa. ¶ Ad illud qð̄
23 obijcit̄ q꞉ tūc oēs debērēt accipe vxoꝛes. dō; q꞉ ī mr̄imo
nio dat̄ grā ad remediū. ſ; ī voto diſpōit̄ aīa ꝑ graꝫ ad
ꝑfectꝰ remediū. Vn̄ q꞉ ꝑfectū minꝰ ꝑfecto ē ꝑponēdū.
iō n̄ debēt oēs nubē. ſ; melꝰ faciūt q̄ vouēt ꝯtinētiam.
S; q꞉ n̄ oēs capiūt v̄bū. iō vtrūq; ē necc̄riū. ⁊ remediū
voti ⁊ religiōis. ⁊ remedium mr̄imonialis ꝯiūctionis.
24 ¶ Ad aliud p; rn̄ſio. qm̄ in ſacro n̄ fit deſpōſatio ſ; fi
gurat̄ ipa deſpōſatio q̄ eſt dei ad aīaꝫ. S; deſponſatio
q̄ fit ⁊ figurat̄ ē deſpōſatio viri ⁊ mulieris. vbi ꝑ ꝯſe/
q̄ns dat̄ grā aliq̄ ad efficacioꝛē deſpōſationē ⁊ vnionē
25 ipiꝰ aīe. h̄ tn̄ eſt ex ꝯſeq̄nti. ¶ Ad illud qð̄ vltīo obijci
tur ð ſymōia. dō; q꞉ mr̄imoniū accipit rōnē ſpūalita/
tis ⁊ grē qn̄ ꝯſenſus iungit̄ bn̄dictiōi. vbi explicat̄ ſig/
nificatio. ⁊ obtinet̄ ꝑ bn̄dictionē ſcificatio. ⁊ iō in bn̄/
dictiōe ſacerdotali ꝯſiſtit rō ſpūal̄ ꝑcipue. nā mr̄imo/
niū h; aliq̄d ð ꝯtractu volūtario. ⁊ ānexū tp̄ale vt tpa
le. ⁊ iō ſi aliq̄s vēderet bn̄dictionē eſſet ſymōiacꝰ. q̄ au/
tem ꝯſentit finalit̄ ꝑpt̄ pecuniā. q̄uis peccet. nō tn̄ iu
dicat̄ ſymōiacꝰ ꝓ̄prie q꞉ ipe nō eſt ſacri diſpēſatoꝛ. Et
ꝑterea multa tp̄alia ſūt adiūcta. vt mutua educatio. et
filioꝝ enutritio. ⁊ alia p̄lā. ⁊ iō l; dotes accipe. ⁊ ſi q̄s
cū pactiōe magne dotis ꝯſentiat. ſymōiacꝰ nō ē. q꞉ id
ſacrm̄ ⁊ ſi aliq̄ mō cū alijs ꝯueniat in ꝑſtādo remediū
h; tn̄ carnalē effectū ꝯiūctū. rōne cuiꝰ ⁊ pactionē. ca/
dit tn̄ ipcm̄. q꞉ ꝯtra graꝫ diſpōit̄. hec āt potuit ēē ra/
tio q̄ mouit illos q̄ dixerūt in h̄ graꝫ n̄ dari. S; q̄ recte
vult reſpicere ⁊ iudicare. neceſſe h; ꝑcioſuꝫ a vili ſepa
re. rōne cuiꝰ diuerſa habuit ſacro ꝯiū attribuere. ⁊ ſa/
cri canōes h̄ innuūt in q̄bꝰ ab antiq̄ ſtatutū fuit vt vir
cū vxoꝛe in ꝑmo die bn̄dictiōis carnalit̄ nō coiret ob re
uerētiā illiꝰ bn̄dictiōis ecclīe. q̄ ⁊ ſi videat̄ ānexa ſacro
vtiq; fit inq̄ꝫtū ſignū. inq̄ꝫtū tn̄ h; efficaciā ⁊ ecclīaſti
cā. ſpectat ad eiꝰ eē cōpletū. ⁊ ſic p; totū.

f

¶ Queſtio. iij.

¶ Utꝝ carnal̄ cōmixtio ſit ð integritate mr̄imonij q̄n
tū ad ſigntiā ⁊ efficaciā. Et q꞉ ſic vr̄. q꞉ in inſtitutione
mr̄imonij ðr. erūt duo in carne vna. ⁊ dn̄s ipe repetit.
Mat. xix. ſ; h̄ n̄ eſt an̄ cōmixtionē. ergo cōmixtio ē de
integritate. Iō aug. dic̄ ⁊ habet̄ in lr̄a. nā dubiū eſt il/
lam mulierē ad ꝯiugiū nō ꝑtinere. cū qua docet̄ cōmi
xtio ſexuū nō fuiſſe. ¶ Itē rōne vr̄. q꞉ ꝯiugiū eſt ſignū
ꝯiūctiōis xp̄i ⁊ ecclīe. ī cōfoꝛmitate nature. ſ; hec ſolū
eſt cōmixtio. ergo ⁊c̄. ¶ Itē mr̄imoniū eſt inſtitutū in
remediū cōtra ꝯcupiſcētiā. ſ; h̄ remediū habet̄ ab his
ſolū q̄ mr̄imonio ſē ꝯiūcti. ergo h̄ remediū nō eſt ꝑ ꝯ/
tinētiā. ſ; ꝑ cōmixtionē. q꞉ alit̄ nō eēt magis remediū

¶ Diſtinctio. xxvij. ð mr̄imonio ſcḋm cauſaꝫ effi
cientem. determinans generalit̄ q꞉ ꝯſenſus ſit
matrimonij cauſa.

Poſt hec aduertēdū ē q̄d ſit ꝯiugiū. ⁊ q̄ ſit effici
ens cā. Hec ē ſcḋa ps in q̄ agit̄ ð cā efficiēte ꝯ
iugij. q̄ q̄dē ē ꝯſenſus ⁊ qm̄ nō oīs ꝯſenſus fa
cit ꝯiugiū. iō ꝑmo determiat mgr̄ in gn̄ali q꞉ ꝯſenſus ſit
mr̄imonij cā. Scḋo inq̄rit q̄l̄ ſit ille ꝯſenſus. infra di.
xxviij. Hic q̄ri d; vtrū ꝯſenſus ð futuro ⁊c̄. Pꝛīa ps
h; duas. In ꝑma determiat ð ipo ꝯiugio q̄ꝫtū ad q̄ddi/
tatē. In ſcḋa v̄o q̄ꝫtū ad cauſalitatē. ibi. Efficiēs āt cā
mr̄imonij ⁊c̄. Et in ꝑma ꝑte duo facit. In ꝑma breuit̄

nubere q̄ꝫ nō nubere. ¶ Cōtra q꞉ non ſit ð integritate
q̄ꝫtū ad ſigntiā vr̄. q꞉ ꝑfectū mr̄imoniū fuit int̄ adā et
euā an̄ cognitionē carnalē. ⁊ an̄ dixit h̄ nūc os q̄ꝫ eam
cognoſceret. ergo cōmixtio nō eſt ð integritate. ¶ Itē
ꝑfectū mr̄imoniū fuit int̄ mariā ⁊ ioſeph. q꞉ fuit ꝑlis
bonū. fidei. ⁊ ſacri. et ſine cōmixtiōe. ergo ⁊c̄. ¶ Itē q꞉
nō ſit ð integritate ī rōne remedij vr̄. q꞉ aug. dic̄ q꞉ ſan/
ctioꝛ ē copl̄a mētiū q̄ꝫ coꝛpal̄. ergo maioꝛ dat̄ ibi effica/
cia cōtra ꝯcupiaꝫ ī vniōe mētali q̄ꝫ carnali. ¶ Itē ī ac
tu illo efficit̄ hō totꝰ caro. ergo ꝯ oppoſitū cū grā q̄ eſt
remediū cōtra ꝯcupiaꝫ faciat̄ ſpūalē. nūq̄ꝫ dat̄ in il/
lo actu. ¶ Itē in illo actu ſatiſfit ꝯcupiſcētie. S; dū ſa/
tiſfit ei ipa incēdit̄. ſ; qð̄ incēdit ꝯcupiaꝫ nō eſt remedi
um imo venenū. ergo carnalis cōmixtio nō ꝓdeſt. imo
obeſt ad remediū mr̄imonij. ¶ Rn̄. dō; q꞉ integritas rei 26
dupliciter accipit̄. vic; vel q̄ꝫtū ad eē necc̄itatis. vel q̄ꝫtū
ad eē cōpletiōis ſiue plenitudīs. Si loq̄mur q̄ꝫtū ad
eē necc̄itatis. verū ē q꞉ ſacrm̄ mr̄imonij eē h; ſine cōmi/
xtiōe carnis. Si āt q̄ꝫtū ad eē plenitudīs. ſic ē ð eiꝰ inte/
gritate. et ſic ꝓcedūt rōnes ad ꝑtes oppoſitas. Et hoc
p; ſic. ¶ In mr̄imonio eīn cōſiderāt̄ tria hec. ſ. ſignū. of 27
ficiū. remediū. Quātū ad ſigtionē dō; q꞉ duplex ē eius
ſignificatio. ſignificat eīn ꝯiūctionē xp̄i et ecclīe per
charitatē et ꝯiūctionē eūdē ꝑ nature cōfoꝛmitatem.
Silr̄ duplex ē officiū. Unū enim eſt mutue educatiōis
et fomēti. et aliud ꝓcreāde ꝓl̄. Silr̄ duplex ē remediū
Unū ē q̄ꝫtū ad ꝯcupie defluxionē. vt. ſ. n̄ ad oēꝫ mulie/
rē intēdat. Aliud q̄ꝫtū ad inoꝛdiationē. vt. ſ. n̄ libidine
ſ; amoꝛe ꝓl̄. nec ſine mr̄imoniali affectu mulierē cog/
noſcat. Pꝛimū igit̄ ſigtū. et ꝑmū officiū. et ꝑmū reme/
diū. ſūt ī ſacro mr̄imonij q̄ꝫtū ad ꝯiūctionē aīoꝝ. Se/
cūdū eſt ſolū q̄ꝫtū ad ꝯiūctionē coꝛpoꝝ. Et ꝑmū eſt de
ſubā mr̄imonij q̄ꝫtū ad eē necc̄riū. ſcḋm q̄ꝫtū ad eē plenū
Et ſic p; rn̄ſio ad vtrāq; ꝑtē diſtinguēꝰ ꝑfectionē dupli
cē ſiue duplicē integritatē ſufficiētie et plenitudīs. Et
ſcḋm h̄ diſtinguūt iuriſte mr̄imoniū. ſ. mr̄imoniū ratū et
mr̄imoniū cōſūmatū. ¶ Ad illud, qð̄ obꝛ q꞉ grā n̄ dat̄ 28
ī illo actu. q̄ n̄ ē remediū cōtra pctm̄. dō; q꞉ remediū ali
qð̄ cōtra pctm̄ ē dupliciter aut q꞉ libat a pctō cōmiſſo. et
h̄ ē ꝑ graꝫ q̄ in eo cōfert̄ qðdā qð̄ liberat a pctō. qðdā
qð̄ cōmitteret̄ alias. ⁊ tale ē mr̄imoniū. q꞉ multi īfirmi
vicerēt̄ ꝯcupiā niſi h̄ēnt vxoꝛē. quā cognoſcēꝰ carnis ad
uſtionē euaderēt. ⁊ ī tali q̄ꝫtū ad vſū nō eſt necc̄e graꝫ da
ri. q̄uis ī actu illo poſſit h̄ mereri ſic̄ debitur infra.
¶ Ad illud v̄o qð̄ vltīo obꝛ q꞉ n̄ ē in remediū, imo con/ 29
tra. q꞉ incēdit ꝯcupiaꝫ ī ſatiſfaciēdo ei. dō; q꞉ q̄ cogno
ſcit vxoꝛē debite ꝯcupie n̄ ſatiſfac̄. ſ; potius obuiat ne
vicat̄. ⁊ iō nō incēdit̄ ſ; remittit̄ in eo feruoꝛ libdīs. S;
q̄ cognoſcit vt delectet̄. nō h; remediū. imo ꝑſtat ꝯcu/
piſcentie fomentū.

ꝑmittit ð q̄bꝰ intēdit agere. In ſcḋa diffinit ꝯiugium
mr̄imoniale. ⁊ h̄ ibi. Sūt ꝗ nuptie vel mr̄imoniū ⁊c̄. ⁊
hec ſūt q̄ſi duo ꝑambula ad cognoſcēdā mr̄imonij cā/
litatē ſiue oꝛiginē efficiētie. ¶ Silr̄ ſecūda ps huiꝰ di/
ſtinctiōis in q̄ agit ð cā efficiēte diuidit̄ in q̄ttuoꝛ ꝑtes
In ꝑma v̄itatem narrat. In ſcḋa auctibꝰ ꝯfirmat. ibi.
Ex āt ꝯſenſus mr̄imoniū faciat ⁊c̄. In tertia impugt̄
ibi. Quidā tn̄ aſſerūt ⁊c̄. In q̄rta obiectiōes ī ꝯtrariū
determiat. ibi. His ita rn̄demꝰ ⁊c̄. Subdiuiſiōes ꝑtium
māifeſte apparēt ī lr̄a marie ī his duabꝰ ꝑtibꝰ vltimis
marie vtrū ex ſolo ꝯſenſu ꝯ̄hat inſolubile vīculū ⁊ ſic
tria ꝯtinet̄ in hac diſt. ſ. mr̄imonij q̄dditas. cāſitas. ⁊
inſolubilitas.

¶ Premittit de quibus inten-
dit agere. a

Post hoc
aduertendū eſt qd ſit
ꝯiugiū. ⁊ q̄ ſit effici-
ens cā ꝯiugij. ⁊ cā ꝓpt quā con
trahi debeat. ⁊ q̄ ſūt bona ꝯiu-
gij. ⁊ quō ꝑ ea excuſet̃ coit⁹ car
nal. q̄ ſint legitie ꝑſone ad mr̃i
moniū. Sūt ⁊ alia ꝑl'a ī mr̃imo
nio ꝯſiderāda q̄ ſub cōpendio
perſtringemus.

¶ Diffinit qd ſit ꝯiugiū. b

a ¶ Sūt ḡ nuptie vel mr̃imoni-
um viri mulieriſq; ꝯiūctio ma-
rital' inter legitīas ꝑſonas. in-
diuiduā vite ꝯſuetūdinē rtinēſ
Ad idiuiduā ꝯſuetudinē ʒ vite
ꝑtinet q abſq; ꝯſenſu alterius
neut̃ ꝯtinētiā ꝓfiteri p̄t. v'l orō-
ni vacare. ⁊ q int̃ eos dū viuūt
vinculū ꝯiugale ꝑmanet vt alij
ſe copl'ari ñ liceat. ⁊ vt īuicē alt̃
alteri exhibeat quod q̄ſq; ſibi.
Hac āt deſcp̄tiōe legitiorꝫ ⁊ fi-
deliū tm̄ mr̃imoniū includit̃.

¶ Agit ò cā efficiēte mr̃imoni-
um q̄ ē ꝯſenſus. ðterminās ve-
ritatem. c

¶ Efficiēs āt cā mr̃imonij ē cō-
ſenſus. nō q̄libet. ſ; ꝑ v̄ba exp̄ſ-
ſus. nec de futuro ſ; de p̄ñti. Si
eni ꝯſentiūt ī futurū dicentes.
Accipiā te ī virū ⁊ ego te ī vxo
rē. nō ē iſte ꝯſenſus efficax mr̃i-
monij. Itē ſi ꝯſentiāt mēte ⁊ ñ
exp̄māt v̄bis v'l alijſ certiſ ſignīſ
nec tal' ꝯſenſus efficit mr̃imo-
b niū. b Si aūt v̄bis explicāt q̄ò tn̄
corde ñ volūt. ſi ñ ſit coactio ibi
vel dol⁹. obligatio illa v̄borꝫ q̄-
buſ ꝯſentiūt dicētes. accipio te
ī virū. ⁊ ego te ī vxorē. mr̃ioniū
facit.

¶ Affirmat auc̄tib⁹ q ſol⁹ con-
ſenſus facit mr̃imoniū. d

¶ Q; aūt ꝯſenſus mr̃imoniūʒ
faciat ſubdit' ꝓbat̃ teſtionijs.
Ait eni iſidor⁹. Cōſenſus facit
mr̃imoniū. Itē Nicola⁹ papa.
Sufficiat ſolus ſm leges eorū
ꝯſenſus. ò q̄rū ꝯiūctiōib⁹ agit̃.
Qui ſol⁹ ſi forte ī nuptijs ò fue
rit. cetera ēt cū ipo coitu cele-
brata fruſtrāt̃. Itē iohā. chryſ.
Mr̃imoniū q̄dē nō facit coit⁹
ſ; volūtas. ⁊ iō ñ ſolui illud ſe-
patio corpis. Itē amb. Nō ðflo
ratio v̄ginitat' facit ꝯiugiū. ſ; pa-
ctio ꝯiugal'. Ex his apparet q
ꝯſenſu'. i. pactio ꝯiugal' mr̃imo
niū facit. ⁊ ex tūc ꝯiugiū ē ēt ſi
nō p̄ceſſit vel ſecuta eſt copula
carnalis.

¶ Qñ incipit eē ꝯiugiū e

¶ Q; ei ab ipa deſpōſatiōe in
q̄ pactio ꝯiugal' exp̄mit̃ ꝯiuges
ſint ſcōrꝫ teſtionia ꝓbāt. Ait ei
amb. Cū initiat̃ ꝯiugiū. ꝯiugij
nomē aſciſcit̃ cū ꝯiugit̃ viro cō
iugiū ē. nō cū viri admixtiōe co
gnoſcit̃. Item Iſidor⁹. Coniu
ges veri⁹ appellāt̃ a p̄ma ðſpō
ſatiōis fide. q̄uiſ adhuc int̃ eoſ
iḡret̃ ꝯiugal' ꝯcubit⁹. Itē aug.
Cōiux vocat̃ ex p̄ma deſpōſati
onis fide quā ꝯcubitu ñ cog̃ue
rat. nec fuerat agniturus. nec
ꝑierat. nec mēdax mānerat ꝯiu
gis appellatio. vbi ñ fuerat nec
futura erat carnis vlla commi
xtio. ꝓpt̃ q̄ò fidele ꝯiugiū. āбо
parētes xp̄i vocari meruerit. ñ
ſolū illa mater. ſ; ēt ille p̄r ei⁹. ſi
cut ꝯiūx mr̃is ei⁹. vtrūq; tamē
mēte ñ carne. Ex his euidēter
inſinuat̃ q ex tpe q̄ intercedit
ꝯſenſus volūtari⁹ ac maritaliſ
q̄ ſol⁹ ꝯiugiū facit veri ꝯiuges
ſūt ſpōſus ⁊ ſpōſa. ſm q̄ſdā nō
ē ꝯiugiū añ carnalē coplaꝫ. ſed
ſponſi ⁊ ſponſe ſunt.

¶ Impugāt q ſol⁹ ꝯſenſus fa-
ciat mr̃imoniū. f

¶ Quidā tñ aſſerūt verū ꝯiugi
um ñ ꝯtrahi añ traductionē et
carnalē coplaꝫ. nec v̄e ꝯiuges
eē aliq̄s anteq̄; intercedat com
mixtio ſex⁹. ſ; a p̄ma fide ðſpon
ſatiōis vir ſpōſus. ⁊ mlr ſponſa
eſt ñ ꝯiūx. Spōſos āt ⁊ ſponſas
ꝯiuges freq̄nter appellari dicūt
nō q; ſint. ſ; q; futuri ſūt. cuius
rei ſpōſionē inuicē fecerūt. ⁊ ſm
h' v̄ba p̄miſſarū auc̄ratū intelli
genda fore tradunt.

¶ Qua rōne vtunt̃. g

¶ Q; v̄o inter ſpōſaꝫ ⁊ ꝯiugē
plurimū interſit. ex eo aſtruūt.

1 a ¶ Mr̃imoni
um viri mulie-
riſq; ꝯiūctio ⁊c̄.
Di. XX VII. Ur q iſta diffi-
nitio ſit falſa.
Primū q; ñ eſt
neceſſe ꝯiuges
ſp ſimul' cohabi-
tare. ḡ nō ē ne-
ceſſe ad h' q ſit
mr̃imonium q
ſit ibi idiuidua
vite ꝯſuetudo.
¶ Itē vr̃ eē ſu-
perflua q; ſi eſt
ꝯiūctio marita
lis ē indiuiſibil'
ergo ſi h' clau-
dit̃ in p̄mo mē-
bro. vr̃ q ſuper
fluat illud adde
re. ¶ R⁹ dōꝫ q
h' diffinit̃ mr̃i-
moniū ſm ſta-
tū ꝑfectuꝫ ſiue
ꝯſūmatuꝫ. iſta
aūt diffinitio.
Mr̃imonium
eſt maris ⁊ feīe
ꝯiūctio marita
lis. ſufficiēs eſt
q̄tū ad eſſe dif
finiti. ⁊ tangit̃
ibi gen⁹ ⁊ ðr̃ia.
S; qm̄ marita
lis ꝯiūctiō duo
implicat ī ſe. ſ.
legitimitatē ꝑ-
ſonarū. ⁊ indi-
uiſiōē ꝑſonarū
iō ad maiorem
eruditionē ſup-
addit̃ aliud. ſ.
int̃ legitīas ꝑ-
ſonas ⁊c̄. ⁊ ñ ē
de eē diffinitio-
nis. ſʒ explica
tio p̄mi mēbri.
Poſſet tn̄ dici
q notet̃ ibi qua
druplex genus
cauſe. ſ. formal'
ī h' q ðr ꝯiūctō
marital'. Effici
ens ī h' q ðr vi-
ri ⁊ mulieris. q̄
īq̄tū ꝯſentiūt
ſe habēt ī rōne
Nicolauſ papa. cauſe efficiētis
Material' ī h'
q ðr int̃ legiti-
mas perſonas
Final' in h' q ðr
indiuiduā vite
⁊c̄. vt tragit bo
nū ſacri q̄ eſt
p̄ncipale bonū Io. chry. io. ſuper Math.
mr̃imonij. ⁊ ꝑ
h' patēt obiecta Amb. 2.
q; ñ eſt ſupfluı
tas nec falſitaſ
q; nō notat̃ in-
diuiſio q̄tū ad
ꝯiūctū ſʒ q̄tuꝫ
ad ſacrm̄.
b ¶ Si aūt ver- 2
bis explicāt q̄ò
tn̄ corde nō vo-
lūt ſi nō ſit coa
ctio ibi vel do-
lus ⁊c̄. Ur ma- Ambi. li.
le dicere. q; cuꝫ ò virgibus
impoſſibile ſit Iſido. li.
q aliud exp̄mat̃ lib. ethy-
in corde. q̄ ſit ī mologi.
ore ſine dolo. Aug. li.
vr̃ mḡr imꝑli- ò bo. ꝯiu.
care incōpoſſi-
bilia R⁹ dōꝫ
q dolus dupli
citer p̄t eē. ſ. ex-
preſſus exteri⁹
ꝑ ſermonē. vel
ſolūmō in cor-
de. ſicut intētio
locādi ī dando
baptiſmū. pōt
eē duplicit̃. aut
ita q tm̄ ſit in
corde aut ita q
aliq̄ modo exp-
matur in ſigno
exteriori. ſic do
lus eſt in corde
qñ exterius fa-
cit oīno. ſic fac
q̄ ſimplicit̃ con
ſentit. ⁊ ò h' do
lo mḡr nō intel
ligit. Ali⁹ ē qñ
ꝑ ſignū exp̄mit̃
ſicut ī decretali
q̄dā de ſpōſali-
bus ponit̃ ca-
ſus de q̄dā q̄ cū
vocaret̃ iohan-
nes noīabat ſe
petrū in ꝯſenti
endo dicēſ. ego
petr⁹ vel aliq̄ò
ſil'e. ⁊ tūc mani
feſte deꝑhēdi
tur dolus exteri
us. ⁊ de tali loq̄
tur mḡr. nō de
dolo occulto.
Iſtud autē ver
bum intelligen

dñ ē hic ꝟitatez
fm iudiciū ī fa
cie ecclie nō fm
ꝟitatē siue ī fo
ro ꝯsciētie.
3 c Refert eti
am hieroñ. ⁊c.
dic ibi mgr̄ de
machario. ꝙ he
remi solitudinē
elegit. q̄rit ergo
vtrū spōsa eius
fuerit soluta ab
eo. Et vr̄ ꝙ nō
q2 iuit ī heremū
ꝗ cū nō dederit
ptātē suaz alij.
s3 fuerit libē vo
lūtatis. potuit
redire ad secu
lū. ꝗ vr̄ ꝙ vxor
soluta nō erat.
In ꝯtrariū est.
q2 ipe ñ pecca
bat. ꝗ vxori nī
hil subtrahebat.
ergo illi licebat
trāsire ad secū
da vota. R̄
dōz. ꝙ q̄uis he
remite obedien
tiā nō pmittāt
tñ q2 ꝑsone sūt
religiose. votū
ꝯtinētie ānexū
hñt. ⁊ rōne as
sumptiōis ha
bitus ⁊ mox in
telligit in ipso
solēnizari votū
marie si ē cū so
ciis q̄ vouerit ca
stitatē. ⁊ ipse in
hibitus tali su
sceptiōe ad ꝯti
nentiā ꝑpetuā
se colligauit.
4 d Volumus
vt maritū suū
illi etiā si iā ton
surat⁹ ē redde
re debeas. Que
rit vtrū tōsura
tus debeat in se
culo manere.
Et ꝙ sic vr̄. q2
non absoluit a
voto. imo post
mortē vxoris ñ
l3 ꝯtrahere. im
mo tenet ꝯtine
re. ⁊ iō cōpellen
dus est. ergo vr̄
ꝙ ñ sit absolu

Q spōsa pōt mona sterii elige re ñ reqsito spōsi cō sensu.

Exēpla ponit.

j. Corinth. vij.

q2 l3 spōse añ carnalē copl'az in
cōsulto vl' nolēte spōso mona
sterium eligere. ꝗ facto. spōso ēt
l3 aliā ducere. Cōiugat⁹ xo vel
ꝯiugata nec ꝯtinētiā nisi ex cōi
ꝯsensu seruare valet. nec mo
nasteriū petere. nisi vterq3 ꝯti
nētiā pit' ꝓfiteat. Qz xo liceat
spōse monasterium eligere auctꝛi
bus scōꝝ ꝓbat. Ait eni eusebi
us papa. despōsatā puellā nō li
cet parētib⁹ alij viro tradere.
tñ l3 sibi monasterium eligere.
Itē greg. decreta legalia despō
satā (si ꝯūti voluerit) nullo pe
nitus cēsuerūt dāno mulctari.
c Refert ēt hiero. ꝙ macharius
int' xpi heremitas ꝑcipu⁹. cele
brato nuptiali ꝯuiuio. cū vespe
thalamū eēt ingressur⁹. ex vr
be egrediēs trāsmarina petijt.
et heremi solitudinē sibi elegit
Btūs ēt allexi⁹ sil'r ex nuptijs
dīna grā vocat⁹ spōsaz dseruit
et nud⁹ xpo famlari cepit. His
auctib⁹ ⁊ exēplis liquet licere
spōsis sine ꝯsensu suarū spōsa
rū ⁊ ecōuerso ꝯtinētiā ꝓfiteri.
Cōiugat⁹ vel ꝯiugata ne
queāt ꝯtinētiā ꝓfiteri sine alte
rius consensu. b
Hoc āt ꝯiugatis nullaten⁹ l3
nō eni pōt vir melioris vite ꝓ
positū sumere sine vxoris ꝯsen
su. ⁊ ecōuerso. vñ Greg. scribēs
theutiste pricie. Sūt q̄ dicunt
religiōis grā ꝯiugia debere sol
ui. Vñ sciēdū est q2 ⁊ si h lex hu
mana ꝯcessit. tñ lex dīna ꝓhi
buit. Si xo vtrisq3 ꝯueniat ꝯti
nentē vitā ducere. h qs aude
at accusare. Sic eni mltos scō
rū nouim⁹ cū suis ꝯiugib⁹ ⁊ p⁹
ꝯtinētē vitā duxisse. ⁊ p⁹ ad scē
ecclie regimīa migrasse. Si xo
ꝯtinētiā quā vir appetit muli
er nō seqt. aut quā vxor appe
tit vir recusat. ꝯiugiū diuidi nō
pōt. q2 scptū ē. Mulier ptātez
sue carnis ñ h3 s3 vir. Silr ⁊ vir
ptātē sue carnis ñ h3 s3 mulier.
Idez. Agathosa latrix pñtium
q̄sta ē virū suū ꝯtra volūtatem
suā in monasteriū eē ꝯūsum. q̄
ꝓpt' expiētie tue ꝑcipim⁹ vt dili

gēti inq̄sitiōe discutias. ne for
te ei⁹ volūtate ꝯūsus sit. vel ipa
mutare se ꝓmiserit. ⁊ si h repe
rierꝭ. ⁊ illū in monasterio ꝑma
nere ꝓuideas. ⁊ hāc sic ꝓmisit
mutare vitā cōpellas. Si xo ni
hil hoꝝ ē. nec q̄dā fornicatio
nis crimē ꝓpt' qd lic3 vxorē di
mittere. ꝑdictā mulierē cōmi
sisse cognerꝭ. ne illi⁹ ꝯūsio. vxo
ris relicte ī seclo fieri possit ꝑdi
tiōis occasio⁹ volum⁹ vt mari d
tū suū illi ēt si iā tōsurat⁹ ē red
dere debeas oī excusatiōe ces
sante. q2 nisi fornicatiōis cā vi
rū vxorē dimittere nulla rō cō
cedit. Postq3 eni copl'atiōe cō
iugij viri ⁊ mulierꝭ vnū corpus
efficit. non pōt ex pte ꝯūti. ⁊ ex
pte remanē ī seclo. Itē ex. viij.
synodo. Siqs ꝯiugat⁹ ꝯūti ad
monasteriū velit ñ ē recipiēd⁹
nisi ꝑus a ꝯiuge castimōiā ꝓfitē
te fuerit absolut⁹. Tales ꝗ tūc
sine culpa sequūt xpm relicto
seclo. si hñt ex pari volūtate ca
stitatꝭ ꝯsensū. Itē3 si vir ⁊ vxor
diutē ꝓ sola religiosa int' se con
senserit vita. nullaten⁹ sine cō
sensu epi fiat vt ab eo singlarit'
ꝓuiso ꝯstituāt loco. Naz vxore
nolēte. vel altero illoꝝ. ēt ꝓra
lire mrīmoniū nō soluit. Item
aug. Si abstiēs sine vxorꝭ volū
tate. tribuis ei fornicādi licētiā
et pctm illi⁹ tue imputabit ab
stinētie. Itē Nicola⁹ pa. scpsit
nob thaberga regina. regia se
velle dignitate vel copl'a exui.
et sola vita ꝑuata eē ꝯtētā desi
derare. cui scpsim⁹ nō h alit' fie
ri posse nisi eādē vitā vir ei⁹ lo
thari⁹ elegerit. Ex his p3 ꝙ cō
iugati sine cōi ꝯsensu mōsteriū
eligē. ꝯtinētiā ꝓfiteri. vel habi
tū religiōis sumē ñ valēt. ⁊ si fe
cerit. reuocari debēt. Spōsi xo
pñt sine cōi ꝯsensu mōsteriū eli
gere. Vñ vir int' spōsum ⁊ spō
sam ꝯiugiū ñ eē. Iōq3 asserūt a
ꝑma fide dspōsationis ꝯiuges
appellari. ñ re pñtiū. s spe futu
roꝝ. q2 ex fide quā ex dspōsati
one sibiinuicē debēt. postea effi
ciunt ꝯiuges. Premissas autē

tus a volūtate
solēni. ergo vr̄
ꝙ tenetur ferre
habitū. Cōtra
h ē q2 h eēt incō
tumeliā vxoris
ergo si ipa ñ d3
ꝯūti. par3 ⁊c. Mat. v.
R̄⁹ dōz ꝙ ta
lis qui intrauit
religionē. aut ī
trauit vxore no
lēte et ñ ꝯsentiē
d te. tñ i seclo exi
stēte. et cōtradi
cēte ⁊ talis non
tenetur ad reli
gionem. q2 non
potuit votum
emittere. imo si
repetat ei red
dendus ē. tenet
tñ q̄tū in se est
ꝯtinētiā serua
re. vñ cū alio ñ
pōt ꝯtrahere. q2
ꝯtinētiā q̄tuz ī
se ē potuit fua
re. s3 ñ religio
nem intrare. q2
potuit ñ exige
re. s3 tenebatur
reddere. aut in
trat religionez
vxore volēte. s3
tñ in seculo re
manēte. ⁊ talis
soluit a viro ñ
simplicit' s3 ad Aug⁹.
tps. nec oīno s3
solū inq̄tū vo
tū erat in ꝑiudi
ciū mulierꝭ. Et Nicolaus
h hēt in q̄dā d papa.
cretali d ꝯuersi
one cōiugatoꝝ
ex pte vbi scrī
bit ꝙ si aliqs vo
uit castitatē. et
habitū religiōis
suscepit vxore
cōsentiente. sed
p⁹ modū in se
culo ipa rema
nēte ⁊ ipe remā
sit. illa āt mor
tua ille idē post
modū cum alia
cōtraxit. ⁊ h q̄
dē nō debuit fie
ri. vñ dr ꝙ sepā
dus ē ab illa. ⁊
cōpellēd⁹ ē reli
gionē intrare.

et nō reddit̄ ibi. q: vxor ſua manēte ī ſeclo religionē nō potuit ꝓ fiteri. ea tñ ſblata de medio ſine pctō ſaluū votū qꝫ fecit nō potuit viciare et ita pꝫ qꝫ nō tenet̄ ferre habitū q̄diu vxor viuit. tñ ꝓpt̄ ſcandalū. tñ ꝓpt̄ vr
5 oris vituperiū. mōnium. ſpōſi tñ ⁊ ſponſe fiunt. Ur ſentire qꝫ n̄ lꝫ ſpōſo trāſire ad religionē ſpōſa nolēte. niſi ſic ſpōſio d̄ futuro. alit̄ diſtinctio ſua ad ꝓpoſitū nihil vr̄ valere. ⁊ h̄ falſū vr̄ ſic habet̄ ī li. iij. decretaliū de conuerſione ꝯiugatoꝝ. vbi d̄r ī illa decretali. nullū ꝫc. qꝫ lꝫ alteri intrare alio inuito et tñ lꝫ ad ſcōa vota trāſire Et nō ibi reddit̄. q: cū nō fuiſſet ibi vna caro ſimul effecti. ſatis ꝑt vnꝰ ad deū trāſire ⁊ alit̄ ī ſclo remanere. Itē qꝫ diſtictio iſta mgr̄i nō ſoluat videt̄. q: Machariꝰ ⁊ Alexiꝰ vterqꝫ cōſenſit de p̄ſenti. alit̄ ei nō feciſſent ꝯiuia. ḡ lꝫ pꝰ ꝯtcū mr̄imoniūꝫ ſpōſam dimittere. Et itez qꝫ liceat nubere habet̄ ex p̄dicta decretali Si eñ iſta mulier nōdum ē effecta vna caro. et ꝓpter h̄ pōt vir trāſire. ḡ ſi ipſa puniri non dꝫ. aut vir ſuꝰ eſt ſibi reſtituēdus. aut illa pōt cū alio ꝯtrahere. Rꝰ. dōꝫ qꝫ reuera ſic ex p̄ſſe dic decretal̄ illa. licꝫ h̄ūs q̄ cōſenſere de p̄ſenti ad religionē ꝯuolare. et alteri lꝫ nubere. nec ē credēdū qꝫ mgr̄ velit oppoſitū dicere. Alit̄ eñ iuri canonico ⁊ rōni ꝯ
6 iret. nec ī p̄te iſta ei ꝯſentiendū eēt. Un̄ diſtiguūt iuriſ periti mr̄imoniū ſm̄ triplicē differētiā. Quoddā eñ inıciatū. q̄ddaꝫ ratū. q̄ddā ꝯſūmatū. Mr̄imoniū initiat̄

e ❡ Ubi ē pollicitatio ꝯtrahēdi mr̄imonium. ſpōſi

auctates q̄bus aſſerit̄ qꝫ ꝯſenſꝰ mr̄imoniū facit. ita ītelligi volūt vt ꝯſenſus vl̄ pactio ꝯiugal̄ nō añ coitū faciat mr̄imoniū. ſꝫ ī coitu. Sic eñ d̄ſlora tio ꝯgitatis n̄ fac̄ mr̄imoniū. niſi p̄cedat pactio ꝯiugal̄. ita nec pactio cōiugalis añq̄ aſſit copl̄a carnal̄. Ex pactōne ḡ cōiugali ſpōſi et ſpōſe fiūt añ coitū: In coitu v̄o efficiunt̄ ꝯiuges facit eñ pactō cōiugalis vt q̄ priꝰ erat ſponſa. in coitu fiat coniunx.

❡ Determinat obiectōnes in contrarium. i

His ita r̄ndemꝰ. Fit aliq̄n deſpōſatio vbi ē ꝯpromiſſio viri ⁊ mulieris d̄ ꝯtrahēdo mr̄imōio nō ē āt ibi ꝯſenſus de p̄ñti: ⁊ ē d̄ ſpōſatio h̄ñs ꝯſēſū de p̄ñti. i. pactōeꝫ ꝯiugalē. q̄ ſola fac̄ ꝯiugiū

e In illa ḡ deſpōſatōe ē vbi ē pollicitatō ꝯtrahēdi mr̄imōnium. ſpōſi tñ et ſpōſe fiūt nō ꝯiuges. ⁊ talibꝰ ſpōſis lꝫ ſine cōi ꝯſenſu ꝯtinētiā ꝓfiteri et monaſteriū eligē. In ea v̄o d̄ſpōſatiōe vbi ē ꝯſenſus de p̄ñti ꝯiugiū ꝯtrahit̄. ⁊ ab illiꝰ deſpōſatiōis p̄ria fide veri ꝯiuges appellant̄. Scd̄ꝫ hāc diſtinctiōeꝫ deſpōſatōis. deſpōſis varie loquunt̄ doctores.

❡ Quō accipiat̄ ſponſa ī ſupradictis capitulis k

Aliq̄n eñ ſpōſas vocāt q̄ taleꝫ hūerūt deſpōſatōeꝫ vbi fuit pactio ꝯiugal̄ d̄ p̄ñti. ⁊ ille vere cōiuges ſūt. Un̄ Greg. Si q̄s vxorē deſpōſauerit vl̄ ſubarrauerit. quāq̄ poſtmodū p̄ueniente die mortꝭ eiꝰ nequerit eāꝫ ducē in vxorē. tñ nulli de ꝯſanguinitate eiꝰ lꝫ accipe eā in ꝯiugio. ⁊ ſi euentū fuerit factū. ſepet̄ oino. Itē Iuliꝰ pa. Si q̄s deſponſauerit vxorē et ſubarrauerit. ⁊ vl̄ p̄ueniēte die mortis. vel īterue ntibꝰ q̄buſdā cāis eā non cognouerit. nec frat̄ eiꝰ nec vllꝰ de ꝯſanguinitate eiꝰ. eādē ſibi tollat in vxorē vllo vnq̄ tp̄e. Iteꝫ Greg. Qui deſpōſatam ꝓximi ſui puellā cepit in ꝯiugiū. anathema ſit ipē ⁊ oēs ꝯſētiētes ei q: ſm̄ legē d̄i mori d̄cernit̄. Nā diuine legis mos ē ſpōſas appellare ꝯiuges vt in euāgelio. Accipe mariā ꝯiugē tuā. Et ī deutronoīo. Si q̄s alteriꝰ ſpōſā ī agro vl̄ q̄liq̄ loco oppreſſerit vl̄ abduxerit in domū ſuā. moriat̄ q: vxorē ꝓximi ſui violauit. n̄ q̄ iā vxor erat. ſꝫ q̄ a p̄ntibꝰ vxor fieri debebat. Ex his colligit̄ qꝫ ſpōſe q̄dā ꝯiuges ſūt añ ꝯmixtiōꝫ ſexuū Sꝫ forte illō mouet q̄d in fine capl̄i d̄r. nō q̄ iā vxor erat. ſꝫ q̄ vxor fieri debebat. Qd̄ nō ita dꝫ ītelligi q̄ſi vxor vere nō fuerit ex q̄ pactio cōiugal̄ ītercēſſit. ſꝫ q: nōdū traducta fuerat. nec res vxoria interceſſerat. ſ. ꝯcubitꝰ ꝯiugalis.

❡ Qualit̄ accipit̄ in his ⁊ alijs capl̄is ſpōſa. l

Hec etiā ſpōſa ē q̄ ſic viro d̄ſpōſata ē vt n̄ interceſſerit ꝯſēſꝰ d̄ p̄ñti. ſꝫ ſpōſio futuri. Scd̄ꝫ quē modū illō decretū ītelligit̄. Si q̄s ſpōſaꝫ filij oppſſerit ⁊ pꝰ filiꝰ eiꝰ eā duxerit. p̄r pꝰ ea n̄ h̄eat vxorē nec mr̄ vix. Filiꝰ q̄ p̄ris facinꝰ ignorauit aliā ducat Si ꝯiūx illa fuiſſꝫ. qd̄ vtiq̄ foret. ſi ī ſpōſalibꝰ pactio ꝯiugal̄ ītercēſſiſſꝫ. n̄ p̄mitteret̄ ſpōſo aliā ducere. Mechis āt pēa nō nubēdi ex rigore īfligit̄ vt alij terreant̄. Idē ex eodē. Quidā deſponſauit vxorē ⁊ dotauit. ⁊ cū ea coire nō potuit quaꝫ clauclo frat̄ eiꝰ corripit ⁊ ḡuidā reddidit. decretū ē vt q̄quis nupta nō potuerit eē legittimo viro. deſpōſatā tñ fratri frat̄ h̄re nō poſſit. Sꝫ mechus ⁊ mecha fornicatōis q̄deꝫ vindictā ſuſtineant. licita v̄o eis ꝯiugia n̄ negent̄. De illa deſpōſatiōe h̄ ītelligi dꝫ vbi nō fuit ꝯſenſus ꝯiugal̄ de p̄ñti. alioq̄n nō liceret eis alia ſortiri ꝯiugia. Secundū h̄ etiā illō ītelligi dꝫ Statutū ē a ſacro cōuētu vt ſi q̄s ſpōſaꝫ alteriꝰ rapuerit. publica penitētia mulctet̄. ⁊ ſine ſpe ꝯiugij maneat. ⁊ ſi ipē eidē crimini ꝯſentiēs nō fuerit. licētia nubēdi alteri nō neget̄. Apparet hāc fuiſſe deſpōſatā ſine pactiōe ꝯiugali de p̄ñti. ⁊ iō nō fuiſſe ꝯiugeꝫ. cui viuēte ſpōſo alteri nubēdi licētia nō negat̄ Sūt eñ q̄daꝫ nuptialia pacta de futuro ex q̄bꝰ ſpōſi et ſpōſe vocāt̄. nec ex īde ꝯiuges ſūt. Et ē pactō q̄daꝫ ꝯiugal̄ de p̄ñti q̄ ſpōſuꝫ ⁊ ſpōſā etiā ꝯiuges facit. ⁊ vtraq̄ pactio deſpōſatio vl̄ ſpōſalia īterdū dicūt̄. ꝓp̄e tamē ſponſalia dicunt̄ quedaꝫ ſolēnia pacta nuptialia.

❡ Quare nō ſtatim tradant̄ ſpōſe. m

De nuptialibꝰ pactis vbi ē tñ ſpōſio futuri. A

d̄ſpōſatōe de futuro ratificat̄ ī ꝯſenſu de p̄ñti. ꝯſūmat̄ ī copl̄a carnali. ⁊ iō p̄ae miſſe auctes intelligi p̄ñt n̄ ſolū d̄ ſpōſa. verū etiā de coniuge. Aliq̄ tñ auctes q̄ ſequunt̄ itelligūt̄ d̄ ea q̄ pure ē ſpōſa. ⁊ ꝓpt̄ h̄ diſtinguit mgr̄ duplicē modūꝫ d̄ ſpōſādi. Sūt tñ et alij modi q̄ infra patebunt

Ex ſpōſā dimiſſā a lꝰ cognatꝰ nō pōt ducere.

Iulius papa.

Greg.

Math.

Ex cōcilio tiburienſi.

Ex cōcilio tolerano.

Auguſti. Aug. Inſtitutū ē vt iā pacte ſpōſe ñ ſtatim tradant. ne vilē habeat marit⁹ datā. quā ſuſpirauit ſponſus dilatam.

¶ Que ſpōſa ſit vidua mortuo ſpōſo. ꝛ q̄ ñ. n
Et ē ſciēdū ꝙ illa ſpōſa q꞉ tm̄ i futo ē pacta. mortuo ſpōſo. ñ remanet vidua q꞉ nō fuerat vir ei⁹ vñ ſi qs eā duxerit. ad ſacros ordīes ꝯſcēdere ñ ꝓhibet. q꞉ nō duxit viduā. Vidue em̄ maritus eque ſicut bigam⁹ ſacerdos fieri ꝓhibet. Extali aūt copula null⁹ arcet a ſacris ordinib⁹.

¶ Qui alteri⁹ ſponſam eo mortuo ducit ad ſacros ordines accedere pōt. o

7 f ¶ Cui copulat⁹ i ꝯiugiū viteri⁹ ad ſacros ordies ñ accederꝫ cū viduā duxerit.

Pelagi⁹ papa. Secundū hoc intelligēdūꝫ qḋ ait Pelagius papa. de illo qui mortuo ſponſo eius ſponſam ducit i vxorē. Nihil ē inqt q̄ntū ad hūc articulū attīet qḋ ei obuiet de canonicꝭ iſtitutꝭ. q̄n ad ſacros ordīes ꝓmoueri valeat Si vō talis ſpōſa fuiſſꝫ int̄ quāꝫ ꝛ ſpōſā ei⁹ ꝯſenſus de p̄ñti interceſſiſſꝫ. eo mortuo vidua ramāſiſſet. f cui copulat⁹ in ꝯiugiū vl̄ teri⁹ ad ſacros ordies ñ accederet cū viduā duxerit. Non eſt ḡ ambigēdū q̄n ſolus de p̄ñti cōſenſus ꝯiugiū efficiat. ꝛ exīde veri coniuges appellent̄. Ideo poſt talē ꝯſenſum ſi qs alij ſe copulauerit. etiāꝫ ſi carnis commixtio illic ſequat̄. ad priorem copulam reuocandus eſt.

nt. Videt̄ male dicere. q꞉ tal' nō diuidit carnē ſuā. nec vxor diuiſit. ḡ in nll'o videt̄ ꝑiudicare ſacro. ¶ Itē tal' mulier ſi igrediat̄ religionē ꝯſecrat̄ vt vgo. ſi g⁹ mulieri nullū ꝑiudiciū generat̄. videt̄ ꝙ nec viro. Cōtrariū aūt videt̄ dici in l'ra. ¶ R⁹. dōꝫ ꝙ illḋ qḋ dicit mgr̄ ꝛ pela-

Ad itelligētiā p̄ñtꝭ diſtinctōis ſm tria q̄ determīat mgr̄. tria ꝑncipalit̄ q̄runt̄. Pmō querit̄ de m̄rimonij q̄dditate. Scḋo de cauſalitate. Tertio de iſolubilitate. Circa pmū querunt̄ duo. Pmō q̄rit̄ q̄d ſit ꝯiugiū genere ſiue re. Scḋo q̄d ſit noīe ¶ Queſtio. j. a
Utrū m̄rimoniū ſit maris ꝛ femīe ꝯiūctio. ꝛ ꝙ ſic videtur ꝑ rōnē quā ponit mgr̄ in l'ra. m̄rimoniū inq̄t ē marꝭ ꝛ femine ꝯiūctio. Et ꝙ ita ſit oñdit̄ ratiōe. Solo viro exiſtēte nō eſt m̄rimoniū. ſil'r ſola muliere exiſtente nō ē m̄rimoniū. g⁹ m̄rimoniū ē in ſimltate ꝛ i ꝯiūctiōe vni⁹ ad alterū. ¶ Itē nihil abſolutū ē vnū in duobꝫ ſubiectꝭ ſꝫ m̄rimoniū vnū eſt i viro ꝛ in femīa. g⁹ nō dicit q̄d abſolutū ſꝫ relatū. ſꝫ illḋ qḋcunqꝫ ſit cū nō ſit diſparitas ſꝫ ꝯformitas. nō ē diſiūctio ſꝫ ꝯiūctio. ſꝫ illud ad qḋ cōſequūt̄ iſta tria bona. ſ. fides. ples. ꝛ ſacr̄m ē recte m̄rimoniū. h̄ aūt eſt ꝯiūctio maris ꝛ femine vbi ē fides in ſignte. ples i fecunditate ꝛ ſignia in iſolubilitate. ḡ ꝛc̄. Cōtra m'tiplicato ſugiori cēntiali m'tiplicat̄ iferi⁹. g⁹ ſi m̄rimoniū ē ꝯiūctio. q̄tiens vir ꝛ vxor ꝯiūgunt̄. totiens m̄rimoniū ꝯtrahit̄. ꝛ iterū int̄ eundē viruꝫ ꝛ candē mulierē erūt plura m̄rimōia. qḋ ſi falſū ē. g⁹ ꝛc̄. ¶ Itē nullū ſacr̄m iterat̄ ſug eandē materiā. g⁹ ſi m̄rimoniū ē ꝯiūctio cū muliere. ergo ſemel ꝯiungit̄. nō dꝫ ap̄l⁹ ꝯiūgi cū eadē. Sꝫ h̄ eſt falſū ꝛ incōueniēs. g⁹ ꝛc̄. ¶ Itē oē ſacr̄m ē ſignū ſenſibile. ſꝫ nulla relatio ē ſignū. ꝯiūctio aūt marꝭ ꝛ femīe eſt relatio. g⁹ ꝯiūctio talis nō ē ſignū ergo nec ſacr̄m. g⁹ a ſimplici cōuerſa. nullū ſacr̄m ē ꝯiūctio. g⁹ nec m̄rimoniū. ¶ Itē ſi m̄rimoniū ē cōiunctio. aut g⁹ corporꝫ. aut aīorꝫ. Nō aīorꝫ q꞉ tūc m̄rimoniū eēt in p̄ria. Nō corporꝫ. q꞉ tūc int̄ mariā ꝛ ioſeph nō fuiſſꝫ cōiugiū. ¶ Itē ſiue ſit cōiūctio corporꝫ ſm cōmixtiōꝫ. ſiue aīorꝫ ſm cōſenſū. cōtingit talē cōiunctiōeꝫ remoueri ꝑ odiū. g⁹ ꝛ m̄rimoniū ſolui ꝛ deſtrui. Sꝫ h̄ factū eſt
8 vt iā patebit. g⁹ m̄rimoniū nō ē cōiūctio. ¶ R⁹. dōꝫ ꝙ m̄rimoniū ſm gen⁹ remotū eſt ſignū. ſpecificatio aūt vl' deſceſus ad gen⁹ inferi⁹ accipit̄ ſm cōparatiōeꝫ ad ſignificatū. vñ cū h̄ ſignum in hoc ſacro ſit cōiunctio xp̄i et eccl'ie. ꝛ ꝯiūctio nō p̄t meli⁹ ſigficari. q̄ꝫ ꝑ ꝯiunctiōꝫ rcē ſic̄ baptiſmi ablutio ꝑ ablutōꝫ aq̄ exteriorē iō ſic̄ baptiſm⁹ dr̄ ablutio. ſic̄ m̄rimoniū dr̄ cēntialit̄ ꝛ ſm gen⁹ ſuuꝫ ꝯiūctio. Et nō ꝙ ſic̄ i ablutōe baptiſmi ē aliq̄d ꝑmanēs

gl⁹ fuit de rigore iurꝭ. nō ꝓpter obſtaculū qḋ fuit ex pte ſacri directe Vñ ſm noua iura hodie ñ tenet̄ eo ꝙ neuē carnē ſuā diuiſit. ꝛ vxoreꝫ habuit vgineꝫ. qḋ attēdit̄ i ꝑfectiōne ſacri Et ſi tu obijcias mihi dē eo ꝙ ꝯtraxit cū aliq̄ vgie ꝛ m̄rimoniū ꝯſūmauit. ꝛ p⁹ ꝯtraxit cū alia quā tm̄ ñ cognouit. ꝙ bigam⁹ iudicat̄. dōꝫ ꝙ h̄ nō ē ꝓpter defectū ſacri. ſꝫ q꞉ p̄ſumit̄ ꝯtra ipꝫ de incōtinētia. ſic̄ dyacon⁹ q̄ ꝯtraxit cū ſcḋa in dyaconatu. ꝛ itellige ꝯtraxit de facto. q꞉ dē iure nō p̄t. vt h̄r̄t. xxviij. diſ. cū ope ſubſecuto puniat̄ tanq̄ꝫ bigamus. cū tamē ſcḋm nō fuerit m̄rimoniū.

ſic̄ ipſſio caracterꝭ iterior. ꝛ aliqḋ trāſiēs vt lotio exterior. ꝛ vtrūqꝫ dr̄ baptiſm⁹. ſic i m̄rimōio ē aliq̄d ꝑmanēs ꝛ h̄ ē vincl'm ꝑ qḋ ligat̄ vir ꝛ m'lier q̄ꝫtūcūqꝫ exteri⁹ ſeperent̄. ꝛ aliq̄d trāſiēs ſic̄ ꝯiūctio ꝑmo mō ſcā ꝑ vbū exteri⁹. vl' ꝑ exteriorē actū. ꝛ vtraqꝫ dr̄ m̄rimoniū. ꝛ vtraqꝫ ē ꝯiūctio. ꝛ iō recte m̄rimoniū ꝯiūctio dr̄ ꝛ ē. ſic̄ rōes ꝑme oñdūt. Ad illḋ qḋ obi ꝙ m'toties ꝯiūgit̄. dōm ꝙ 9
q̄dā ꝯiūctio dr̄ vinculū. q̄dā fac̄ vincl'm. q̄dā ē vſ⁹ vincl'i dico ḡ ꝙ ꝑma ꝛ ſcḋa q꞉ reſpiciūt ſbām m̄rimōij ñ iterat̄ ſꝫ ſolū tertia. ꝛ ad m'tiplicatōeꝫ illi⁹ ñ ſeq̄t̄ m'tiplicatō m̄rimōij. q̄m ñ ē gen⁹ i cēndo. ſꝫ act⁹ i vtēdo. ſiue vſus i agēdo. Et ex h̄ pꝫ ſequēs. q꞉ ñ ē iteratio ſacri. ꝛ ſic̄ frequent̄ mādūcare corp⁹ xp̄i ñ dic̄ ſacri iteratōeꝫ ſꝫ vſuꝫ. 10
ſic i ꝓpoſito itelligēdū. licet nō ſit ſil'e oīno. q꞉ qḋ ſemel mādūcatū ē iterꝫ mādūcari ñ p̄t. Sꝫ h̄ m'lier q ſel' cognita ē. iterꝫ cog̃ſci p̄t. Ad illḋ qḋ obi ꝙ oē ſacr̄m ē ſignum 11
ſenſibile. dō. ꝙ ſic̄ ſil'itudo corpal' ſēſu ꝑcipit̄ ñ rōe ſui. ſꝫ rōe q̄litatū i q̄bꝫ ē aſſil'atio. q ſēſ⁹ ꝯphēdūt. ſic itelligēdū ē i ꝓpoſito. ꝙ q̄ꝫuis ꝯiūctio ſm ſe ñ ſit ꝑceptibil' vt ē relatio. tm̄ rōe corꝫ q ꝯiūgūt vt viri ꝛ m'lierꝭ. ꝛ rōe ſigni i qḋ vl' ꝑ qḋ ꝯiūgūt̄. Ad illḋ qḋ q̄rit̄ vtrꝫ ſit corporꝫ an 12
aīorꝫ. dō ꝙ i corpibꝫ aīorꝫ. q꞉ ē ꝯiūctō rōe vtrīuſqꝫ. ꝛ h̄ntiū ſexꝫ diſtictos. illa aūt ꝯiūctio q̄ reſpicit totū ꝯiūctū ꝛ eſt m̄rimōiū cēntial'r. ñ ē affectio aīorꝫ. vl' approꝑriatio corporꝫ. ſꝫ q̄ddā vincl'm obligatoriū qḋ ñ ꝑimit̄ ſine affectu ſi i corpe ſeperent̄. Et ꝑ h̄ pꝫ rñ⁹ ad vlti. ¶ Que⁹. ij. b
Quid ſit m̄rimōiū noīe. ꝛ ꝙ m̄rimōiū dēat h̄ vicl'm appellari oñdit̄ p⁹ ꝑ iura cañ. ꝛ ciui. q ſic appellāt. ꝛ mgr̄ ſic i l'ra appellat. ꝛ m'tiplex ad h̄ p̄t adduci auctas. vñ aug. ꝯtra fauſtū. m̄rimōiū ad h̄ dcm̄ ē ꝙ ñ ob aliḋ dēat fēia nubē niſi ad h̄ vt m̄r fiat Itē rōe vi. q꞉ i alijs ſacris dnoīatio fit a mat̄ia l' a mat̄iali ꝑncipio. ſic̄ pꝫ ꝙ baptiſm⁹ lauacrū dr̄ ab aq̄ lauāte magꝭ q̄ꝫ a vbo. ſꝫ i hac cōiūctiōe marꝭ ꝛ fēie fēia ē ꝑ modū materie. ḡ vꝫ ꝙ ꝑ illam dēat denoīatio fieri. Itē q̄n relatio vl' ꝯpatō ē int̄ extrema aliq̄. ſi recte dnoiat̄. ab eo dꝫ dnoīari i q̄ maior ē depēdētia. Sꝫ m'lr magꝭ idiget viro ꝯiūgi q̄ꝫ ecōuerſo. ḡ tlis ꝯiūctō poti⁹ dꝫ dnoīari a m'liere q̄ꝫ a viro. Itē relatio eq̄parāie potiſſime ei ap ꝓꝑat̄ i q̄ ē ꝯſūmatō illi⁹. ſic̄ eq̄litas ꝛ ſil'itudo filio ap ꝓꝑat̄. ꝑ eo ꝙ dat ꝑ itelligē ꝑncipiū a q̄. p̄ri aūt vnitas ap ꝓꝑat̄. ḡ ſi vir p⁹ creat⁹ ē vnic⁹ ꝛ p⁹ m'lr ſcā vt ei ꝯiūgēt̄ i adiutorīū. ꝛ h̄ ꝑ m̄rimōiū. ḡ h̄

vinculū debꝫ appellari mr̄imoniū. ¶ Cōtra. in om̄ibꝰ de
noīatio dꝫ fieri a digniori. ſed in cōiunctiōe carnali ſiue
mr̄imoniali dignꝰ extremū eſt vir q̄ȝ mulier. qm̄ caput
mulieris eſt vir. ergo ꝛc. ¶ Itē q̄ro ſm̄ q̄ genꝰ cauſe ſit
iſta denoīatio. Si ſm̄ genꝰ cauſe finalis. ſed mulier ꝓ-
pter virū facta eſt. nō vir ꝓpter mulierē. ergo potiꝰ debꝫ
denoīari a patre. Si ſm̄ genus cauſe efficiētis. ſed effi
ciens eſt actiuū principiū. ⁊ pͥncipiū actiuū in cōiuncti-
one maris ⁊ femie eſt vir. ergo potius dꝫ denoīari a vi
ro. Si ſm̄ cām materialē. ſed nō vir ex muliere. ſed mu-
lier ex coſta viri. Si ſm̄ cauſam formalē. cū magis tene
at rōnē forme vir. ſicut dicit phūs. q̄ materia appetit
formā ſicut femia virū. videt̄ q̄ a viro debeat denoīari
¶ Itē cōiunctio maris ⁊ femie eſt relatio equiparantie. ſꝫ
relatio talis reſpicit vtrūq̄ȝ extremū eq̄liter. ⁊ talis rela
tio nō magis denoīat̄ ab vno q̄ȝ ab altero. ergo non ma
gis a matre q̄ȝ a pr̄e. ¶ Itē denoīatio rei nō dꝫ fieri ab
eo qđ accidit ⁊ abeſſe pōt. ſed vinculo tali ſiue ſacro fre
q̄nter deeſt proles. ergo ⁊ maternitas. ergo cū falſo ta
lis mulier dicat̄ mater. falſo tale vinculū dr̄ mr̄imoniū.
13 ¶ R̄. dōm q̄ aliq̄ volūt dicere q̄ illud vinculū ſiue cō-
iunctio nec denoīat̄ a patre nec a matre. ſed cū ſit vincu
lum vnū denoīat̄ ab vtroq̄ȝ inq̄ntū vniūtur. Et qm̄ pat̄
⁊ mater ſiue vir ⁊ mulier vniūtur vt ſit vna materia ꝓ-
lis. ideo hoc ſacm̄ mr̄imoniū appellat̄ nō a matre. ſed
a materia. ⁊ a monos qđ eſt vnū. inde matrimoniū q̄ſi
vna materia. Sed lꝫ illud videat̄ ꝓbabiliter dici. tn̄ ē cō
tra Iſido. in. ix. lib. ethymol. vbi dicit q̄ mr̄imoniū dici
tur a matre. vñ matrone dr̄ que iā nupſit. ⁊ ē dicta ma
14 trona q̄ſi mat̄ nati. Unde ſicut ibi colligit̄ hoc ſacramē
tū appellat̄ cōiugiū. appellat̄ ⁊ nuptie. appellat̄ et mr̄i-
moniū. Hanc triplicē denoīationem hꝫ ſm̄ triplicē cō-
paratōēȝ ſiue cōſideratōēm. Poteſt em̄ cōſiderari ſm̄ il
lud qđ eſt. ⁊ ſic dr̄ cōiugiū. qꝛ mutuū vinculum ⁊ mutua
poteſtas. ⁊ hoc dicit Iſido. ix. ethymo. Aut ſm̄ ſignū
in quo apparet. ⁊ ſic dr̄ nuptie. q̄ſi a nubibꝫ. qꝛ nubētes
opiri volebāt. ⁊ eoꝝ capita velabant̄. vñ ⁊ nomē trāſla
tū eſt. Aut ſm̄ fructū ad quē ꝑducit. ⁊ qm̄ ꝑducit ad bo-
num ꝓlis. ideo mr̄imoniū appellat̄. Magis aūt bonū
ꝓlis ꝑ matris nomē dat̄ intelligi. qꝛ mlier ꝓpter ꝓcreati-
15 onē liberoꝝ facta eſt in adiutoriū viri. Et qꝛ in ꝓcreati-
one ꝓlis magis incūbit ſibi labor. inde eſt q̄ mr̄imoniū
q̄tuor hꝫ ethymologias ſm̄ nomē matris. Uno em̄ mō
dr̄ mr̄imoniū qꝛ matris monos. i. lex. qꝛ vt dicit Augꝰ.
cōtra fauſt. ad hoc dꝫ femia nubere ꝛc. Secūdo mō q̄ꝛ
matrē monet vt ſeruat fedus cōtra luxuriam. Cōtra qđ
dr̄ Prouer. ij. Relinq̄t ducē pubertatis ⁊ pacti. Tertio
mō qꝛ matrē in vita defendit. tū ꝑ virū. tū ꝑ ꝓlē. qꝛ mu
lier indiget defenſore. Iſa. j. defendite viduā. Quarto
mr̄imoniū dr̄ matris muniū. i. matris officiū. ꝑ eo q̄ ꝓ-
lis enutritio ⁊ acq̄ſitio maxime ſpectat ad mulierē in cō
cipiēdo. in portādo. in pariēdo. in nutriēdo. in cōpariē
do. vnde ſicut poſſeſſio dr̄ patrimoniū qꝛ paterna ſolici
tudine acquirit̄ ſic ꝓlis acquiſitio matrimoniū eſt. hec
16 eſt potiſſima inter oēs ethymologias. ¶ Ad illud ergo
qđ obijcit̄ q̄ a digniori dꝫ fieri denoīatio. dōm q̄ denoī-
minatio eſt a fructu ventris. ⁊ ita a digniori. Sꝫ nō fit
denoīatio a muliere ſm̄ q̄ mulier. ſed ſm̄ q̄ mat̄. et ꝑ h̄
patꝫ ſeq̄la quo genere cauſe ſumit̄. qꝛ a cauſa finali. a q̄
17 maxime debēt ſacra denoīari. ¶ Ad illud qđ de relati-
one equiparantie. dōm q̄ vinculū in ſe cōſideratū eq̄liter
reſpicit vtrūq̄ȝ extremū. ſꝫ relatiue ad effectum nō. ⁊ hic
18 fit denoīatio ꝑ cōparatōēȝ ad effectū. ¶ Ad illđ qđ obijci
tur q̄ nō ſꝑ hn̄t ꝓlē. dōm q̄ nō fit denoīatio ab euētu. ſꝫ
ab intētiōe ꝓpter quā pͥncipalr̄ inſtitutū fuit ſacramētū
ideo ibi nō eſt falſitas nec vnitas.

CONſequēter querit̄ de ſecūdo articulo. ſ. de cau
ſalitate mr̄imonij. Et circa hoc duo querūtur.
Primo querit̄ vtrū cōſenſus ſit cauſa mr̄imōij
Secūdo querit̄ vtrū ſolus cōſenſus vocalis faciat ma
trimoniū.

¶ Queſtio. j. c

QUod cōſenſus ſit cauſa mr̄imonij q̄ȝtum ad primū genus
cauſe oſtendit̄ ꝑ Criſ. qui dicit q̄ mr̄imoniū non facit
coitus ſed volūtas. ¶ Itē Ambro. nō defloratio virgi-
nitatis facit cōiugiū. ſꝫ pactio cōiugalis. ¶ Itē exēplo
ꝓbatur. qꝛ inter Mariā ⁊ Joſeph fuit mr̄imoniū. et tn̄
nō interuenit niſi cōſenſus. ¶ Itē rōne ꝓbat̄ qꝛ maioris
libertatis eſt pactio cōiugalis q̄ȝ ſeruitutis. ſꝫ ſolo cōſen
ſu aliq̄s facit ſe ſeruū. ergo ſolo cōſenſu pōt fieri alteri
us cōiunx. ¶ Cōtra. nihil eſt cauſa efficiēs ſuipiꝰ. ſꝫ
matrimoniū nō eſt aliud q̄ȝ cōſenſus. qꝛ ille eſt ſignū cō-
iunctiōis xp̄i ⁊ eccleſie. ergo cōſenſus nō eſt cauſa effici-
ens mr̄imonij ¶ Itē ſi ꝓpoſitū eſt cauſa ꝓpoſiti. ⁊ oppo
ſitū oppoſiti. ergo ſi cōſenſus eſt cauſa mr̄imonij cōſti
tuens diſſenſus ē deſtruēs. ſed mr̄imoniū nō deſtruit̄ ꝑ
diſſenſū hoim. ḡ nec ꝑ cōſenſū cōſtituit̄. ¶ Itē mltiplica
ta cā mltiplicat̄ effectꝰ. ergo ſi cōſenſꝰ ē cā. ⁊ duo ſt cōſē
ſus. ergo vr̄ q̄ duo ſūt mr̄imōia int̄ virū ⁊ mulierē. ſꝫ nō
ſūt duo mr̄imōia. ergo ꝛc. ¶ Itē ſi duo cōſenſus faciūt
mr̄imoniū neceſſe ē vniri. ſꝫ tūc vniunt̄ qn̄ ſūt idē. ſed i
mr̄imōio nō vniunt̄ in vnū. qꝛ cōſenſꝰ viri ē in mlierē. cō
ſenſꝰ mlieꝝ i viꝝ. ergo diuerſi. ñ ergo ꝛc. ¶ R̄. dōm q̄ 19
ſicut baptiſmꝰ dupl̄r dicit̄. Uno mō ꝓut cōꝓhēdit exteri
orē ablutōēȝ ⁊ iterioꝝ caracteris impſſionēȝ. Alio mō ꝓ
iteriori caractere. ſic mr̄imoniū vno mō cōꝓhēdit vincu-
lū ⁊ exteriꝰ ſignū. ⁊ mr̄imoniū ē cōſenſꝰ expſſus. nō eiꝰ ef
fectꝰ. Alio mō ꝓut ſtat ꝓ viculo iteriori. Huiꝰ aūt vin-
culū hꝫ cāȝ pͥmā ⁊ hꝫ cāȝ ꝓximā. Prima ē diuia inſtitu-
tio. ꝓxīa eſt hūana actio. q̄ ē incōueniētia cōſēſuū duoꝝ
ſcꝫ maris ⁊ feie. Et iđ dico q̄ cōſenſꝰ ē cā mr̄imonij. ſꝫ nō
tota. imo cū inſtitutōē diuia. Cōſenſꝰ aūt nō alteriꝰ. ſed
vtriuſq̄ȝ ꝑſone. Et ꝑ h̄ pꝫ pͥmū argumētū. ¶ Ad illđ qđ 20
obijcit̄ q̄ ſi oppoſitū ē cā oppoſiti ꝛc. dōm q̄ ē cā effici
ens ⁊ cōſuās. ⁊ cā efficiēs ſolū nō cōſuās. ſic pꝫ. qꝛ ſol ē
cā lumis primo mō. cultellꝰ cā vulneris ſcđo mō. ſic mr̄i
moniū hꝫ cāȝ efficiētē cōſenſū. ſꝫ nō cōſuātē. Eſt ergo cō
ſenſꝰ cā vt mr̄imoniū fiat. nō vt ꝑmaneat. Silr̄ oppoſi
tum diſſēſus nō ē cā diſſoluēs factū. ſꝫ īpediēs ne fiat.
¶ Ad illđ qđ obr̄ q̄ ñ vniūt̄. dōꝫ q̄ ē vniri ī obiecto ⁊ ī 21
ſubiecto. ⁊ ē vniri ī effectu. Dico ergo q̄ q̄ȝuis duo cōſē
ſus nō vniāt̄ ī ſubiecto nec ī obiecto. vniunt̄ tn̄ ī effectu
q̄ cōſurgit ex illo mutuo cōſēſu dū dr̄. hec vult ī viꝝ. vult
eē eiꝰ vxoꝝ. et dū ille hāc ī vxorē ducit efficit̄ vir eiꝰ. Et ſi
tu obijcias q̄ ñ vniūt̄ ī effectu niſi et vniāt̄ ī obiecto. di
co q̄ vniunt̄ ī effectu ſecūdario ⁊ in obiecto.

¶ Queſtio. ij. d

Utrū ad cōtrahendū matrimoniū ſufficiat cōſenſus vo
calis abſq̄ȝ mētali. Et q̄ ſic videt̄ primo per illud qđ di-
cit magiſter. ſi verbis explicant qđ tamē corde non vo-
lunt. obligatio illa verboꝝ quibus conſentiūt. accipio
te in meum. matrimoniū facit. ¶ Item hoc oſtendit̄ ra
tione in ſimili ſcilicꝫ ī iuramento. quia quacūq̄ȝ arte ver
borum quis iuret in ea ſignificatōē deus accipit in qua
ille accipit cui iura. ſic dicit Iſido. ergo ī mr̄imonio ſilr̄
videtur q̄ deus accipiat in illa intentōne in qua accipit
cōiunx. ergo ſi cōiunx credit per verba illa ipſum vere

cõſentire. talis ↄſenſus facit mr̄imoniũ. ⁊ ſic ⁊c. ¶ Itẽ
eccleſia iudicat matrimoniũ eſſe quñcũq; aliqs cõtrahit
cũ aliq̄ p verba de p̄n̄ti in publico. ⁊ ſi dicat ſe nõ inten
diſſe. nihilominꝰ ſentẽtiat ip̄m debere reddere qḋ exigit
ius mr̄imonij. ergo ſi eccl'ia recte iudicat ⁊ nõ credit illi.
⁊ credendũ ſit hoi ferẽti teſtimoniũ cõtra ſe ſine ↄſenſu
exteriori ẽ mr̄imoniũ. ¶ Itẽ hoc p regula in canõe habet
ꝙ fraus ⁊ dolꝰ nemĩ debet patrocinari. ſi ergo iſte doloſe
agit. in ↄſentiẽdo ore nõ corde. nõ debet ſibi dolꝰ eiꝰ ſuf-
fragari. ergo ita obligat ſicut ſi corde et ore cõſentiret.
Itẽ hoc videt rõne deducẽre ad incõueniẽs. Si ei reqrit
interior cõſenſus. cũ nemo de illo ſit certꝰ necẽ poſſit.
nemo ſcit verũ mr̄imoniũ cõtraxit. ergo quotieſcũq; de-
bitũ petit vel reddit diſcrimini ſe cõmittit. ¶ Itẽ eſto ꝙ
qs cõtrahat cũ duabꝰ p verba de p̄ſenti. p̄mo cum vna ⁊
poſtea cũ alia. ⁊ neſcit q̄ iſtaꝝ interiꝰ ↄſenſerit. ergo ne-
ſcit q̄ ſit vxor eius vera. ſed tenet vxori vere debitũ red
dere. ergo videt talis ꝑplexꝰ eſſe. ¶ Cõtra. Innocẽtius
in q̄dã decretali de ſpõſal' lib. iiij. r̄ndens cuidã caſui
hac materia vbi defuit interior cõſenſus. ⁊ vir mutauit
ſibi nomẽ. dicit ꝙ nõ ẽ matrimoniũ. Et rõ quã aſſignat
in fine his verbis cõtinet. q2 dolus affuit. ⁊ defuit oino
cõſenſus. ſine quo nequeũt cetera fedus ꝑficere ↄiuga
le. ¶ Itẽ in alia decretali prima añ illã dicit. Pueri añ
nos legitimos p verba ſola nõ cõtrahũt. cuꝫ intelligant
minime cõſentire. ¶ Itẽ hoc rõne videt. q2 in alijs ſacra
mẽtis ſicut ĩ baptiſmo ad hoc ꝙ ſit ſacr̄m neceſſario re-
quiritur intentio diſpenſantis. ſicut ſupra oſtenſuꝫ eſt
in baptiſmo in his qui iocülariter baptizant. imo mul
to fortiori ratione in matrimonio. cum ad hoc ſacramẽ
tum requirat cõſenſus maxime libertatis. ¶ Iteꝫ quã-
docũq; in ſacro deficit illud qḋ tenet rõeꝫ medij int reꝫ ⁊
ſignũ nihil factũ ẽ. vtputa ſi ĩ baptiſmo nõ imp̄mat ca-
racter. in eucharistia nõ fiat veꝝ corpꝰ xp̄i. ſꝫ ĩ hoc ſacro
locuꝫ medij tenet cõſenſus aioꝝ. ergo qñ ille deficit irri
tũ eſt mr̄imoniũ. ¶ Itẽ qñcũq; aliqḋ cõſtat ex aliq̄ tãq̃
formali. ⁊ ex aliquo tanq̃ materiali. qḋcunq; deficiat. ⁊
ip̄m deficit. ſꝫ ſacr̄m mr̄imonij eſt tale. ergo cũ ſolus cõ-
ſenſus aioꝝ ſit diſpoſitio. ⁊ forma verboꝝ ſit cõplemẽ
22 tum. qḋcũq; deficiat nõ erit ſacr̄m. ergo ⁊c. ¶ Rꝰ. dõm
ꝙ eſt loqui de mr̄imonio dupl'r. Aut in foro eccl'ie. aut
in foro cõſcientie ſm duplex foꝝ. ſ. iudiciale ⁊ penitẽtia
le. ⁊ ſm hoc eſt dupl'r iudicare. Quia ĩ foro iudiciali iu
dicat ſm allegata. In foro penitẽtiali ſm veritatẽ ⁊ cõ-
ſcientiã. Si ergo in foro p̄niali loq̄mur. q2 hoc eſt iudi
ciũ ſm veritatẽ ⁊ in cõſpectu dei. dicendũ ꝙ ſicut dicũt
doctores noſtri nec eſt mr̄imoniũ nec mr̄imoniũ iudicã
dũ. Et cũ ſit multiplex ratio. hec tñ ẽ p̄cipua. In oibꝰ ſa-
cramẽtis requirit intẽtio volũtaria faciendi qḋ facit ec
cleſia. ꝙ ergo talis ſm veritateꝫ nõ intẽdebat cõtrahere
mr̄imoniũ nõ fuit ſacr̄m. Si aũt loq̄mur in foro iudici
ali vbi ſm allegata opoꝫ iudicari. ſi p̄bari põt cõſenſꝰ
p verba exteriora in q̄bus nõ apparuit euidẽs dolꝰ mr̄i
moniũ iudicat. ſꝫ tñ eccleſia decipit. Si võ eſt deceptio
cõtra iuſticiã. nõ eſt ibi ignorãtia iuris ſꝫ facti. Ergo ſi
ſit cõſenſus exterior ſine interiori non eſt mr̄imoniũ ſm
veritatẽ nec ſm diuinũ iudiciũ. nec ſm ↄſciẽtie foꝝ. q̃ꝛ
uis ẽ videat ⁊ iudicet ſm iudiciũ eccl'iaſticũ. ¶ Ad il-
23 lud qḋ primo obijcit de magiſtro patet reſponſio. quo
niam loquitur ſm foruꝫ eccleſiaſticũ. ¶ Ad illud quod
24 p̄mo obijcit de iuramento. ſimiliter põt dici ꝙ ſm iudi
ciũ eccleſiaſticũ obligat. ſi tñ dicat obligari ſm deũ h̄ eſt
ꝓpter hoc ꝙ deus talẽ reputat dignũ pena piurij. ſicut
⁊ illũ qui iuramentũ non implet. ⁊ ꝓpter ſuam fraudeꝫ.

¶ Ad illud qḋ obijcit de iudicio eccleſie. dõm ꝙ eccl'ia 25
fallitur. ⁊ q̃uis cõtingat ipam ſeduci a veritate rei. non
tñ recedit a veritate iuſticie. quia debet iudicare ſm alle
gata. Et ſi tu obijcias mihi ꝙ in foro iudiciali cõtra ſe-
ip̄m allegat. ⁊ vnicuiq; credenduꝫ ẽ ferẽti teſtimoniũ cõ
tra ſe. dicendũ ꝙ quia eccleſia habet teſtimoniũ in ↄtra
riũ. ⁊ quia etiã tale teſtimoniũ eſt in p̄iudiciuꝫ certitudi
nis. eſt in p̄iudiciũ cauſe mr̄imonialis. q̄ maxime fauo-
rabilis eſt. idõ tale nõ auditur. tamẽ in foro penitẽtie ſi
ue cõſcientie credit homi cõfitenti ſuam turpitudinẽ. q2
nihil ibi dicendũ eſt niſi turpitudo. ¶ Ad illud qḋ obij 26
citur ꝙ fraus non debet alicui patrocinari. dõm ꝙ duo
ſunt ibi. ſcꝫ verbi doloſitas ſiue falſitas. ⁊ vera carẽn-
tia ſenſus. Verbi doloſitas nõ patrocinat. imo obeſt in
omi foro. ſiue iudiciali ſiue penitẽtiali. q̄a vtrobiq; vel
punit vel ꝓ punito reputatur. Sed vera carẽtia hec
eſt que ſuffragat in cõſpectu dei vt verũ mr̄imoniũ non
ſit. ¶ Ad illud qḋ nemo ſcit vtrũ nemo interius cõſen-
tiat dicendũ ꝙ quia de quolibet p̄ſumendũ eſt bonuꝫ. 27
niſi manifeſtꝰ dolus appareat. de quolibet p̄ſumenduꝫ
eſt ꝙ corde cõſentiat ſi ore exp̄mat. nec eſt aliud credẽdũ.
⁊ ſi non ſit ita ignorãcia facta in altera p̄ſona que igno-
rat. coitus excuſat. ſicut Jacob excuſat in hoc ꝙ cogno
uit Lyam. q2 credebat cognoſcere ſuaꝫ. Nec cõmittit ſe
diſcrimini nec perplexitati. Quia eniꝫ prima credi de
bet cõſenſiſſe. ideo ei adherendũ eſt ⁊ debitũ reddendũ.
et ſic patet totum.

Onſequẽter q̄rtum ad tertiũ articuluꝫ queritur
de inſolubilitate mr̄imonij. Et de hoc duo que
rũtur. Primo querit de inſolubilitate q̄rtum ad
matrimoniũ cõſummatũ. Secundo q̄rtum ad matrimo
nium ratum.

¶ Queſtio. j.

Qꝫ tale matrimoniũ ſit inſolubile oſtendit per verbuꝫ
dñi Math. xix. quos deus cõiunxit homo nõ ſepet. Er
go tales q̄ a deo ſunt cõiuncti ſunt inſepabiles. quia de
us nullos ſeparat. ¶ Itẽm quecũq; ſunt ſepabilia plu
ra ſunt. ſed dñs dicit ꝙ vir ⁊ mulier nõ ſunt duo. ſꝫ vna
caro. ergo nõ ſunt ſepabiles. ¶ Itẽm hoc ip̄m oſtendit
per diffinitionẽ matrimonij quã ponit magiſter in lr̄a. in
diuiduã vite cõſuetudinẽ retinẽs. ¶ Iteꝫ hoc matrimo
nium eſt ſignũ vnionis chriſti ⁊ eccleſie ſm cõformitatẽ
nature. ſed illa vnio eſt inſepabilis. ergo ⁊c. ¶ Contra
omẽ iterabile eſt diſſolubile. ſed matrimoniũ eſt iterabi
le. quia poſſunt eſſe ſecũde nuptie. ergo eſt diſſolubile.
¶ Itẽ omne ſacramentũ perpetuũ imp̄mit ſignaculum
in ſubiecto ꝑpetuo. ſed matrimoniuꝫ nihil imp̄mit in
animã. ergo ⁊c. ¶ Itẽm ois effectus cuiꝰ cauſa eſt diſſo
lubilis. ipe eſt diſſolubilis ſed cauſa matrimonij eſt mu-
tuus cõſenſus. ⁊ ille eſt diſſolubilis. ergo ⁊c. Prima ps
patet p illud Chriſ. ꝙ eiſdẽ cauſis quibꝰ vnũquodq; cõ
ſtruitur. per eaſdẽ deſtruit. ¶ Itẽ vir tenet vxori ex vin
culo matrimonij reddere debituꝫ. ſed ex mutuo cõſenſu
poſſunt ſe perpetuo abſoluere. ergo ſilr ex mutuo cõ
ſenſu matrimoniũ diuidere. Similr ex lege matrimo-
nij tenẽtur inſimul cohabitare. et poſſunt diuerſas reli-
giones ex cõmuni cõſenſu intrare. ergo ⁊c. Rꝰ. dicen 28
dum ꝙ matrimoniũ eſt inſolubile extremis manẽtibus
ſed ipis corruptis vel eoꝝ altero ſoluit. quia nõ manet
ligatio niſi etiã maneãt que ligãtur. Extrema autẽ ſunt
deſtructiua. quia ſunt extrema ratiõe ſexuũ non animo
rum. Et quia ſexus reſpicit diſpoſitõem a p̄te corpis et
ita vitã corporalẽ. dico ꝙ recte matrimoniuꝫ dicit vin

culum inſolubile. ſed nō perpetuū. Et per hec patꝫ reſpōſio ad duo prima obijciūt enī ac ſi vinculū eſſet ꝑpetuū. Ratio autē huius inſolubilitatis diſpoſitiue venit ab eius ſignificatōe. quia ſignificat vnionem indiſſolubilem ſcilicet chriſti ⁊ eccleſie ſm cōformitatē nature. ſed effectiue venit ab inſtitutōne. quia ſic deus inſtituit vt amplius non ſoluātur dum viuūt. Et per hoc patet reſpōſio ad illud de cōſenſu. quia nō eſt tota cauſa matrimonij. Unde ſi eſſet tota cauſa bene obijceret. ſed vlterius eſt ibi diuina inſtitutio. Uerūtamen illud non bene ſoluit pro eo ꝙ ſi due cauſe cōcurrunt ad eundē effectū altera deſtructa non manet effectus. ⁊ ideo ſi ad matrimoniū cum inſtitutiōe diuina cōcurrit cōſenſus. videt̄ ⁊c. Dicendū ergo ꝙ eſt introducens tm̄. ⁊ introducens. ⁊ cōſeruās. Quādo ergo dicit̄ ꝙ ſi deſtruitur cauſa ⁊ effectus. veruꝫ eſt de cōſeruante. non autem eſt verum de introducēte tm̄. Conſenſus vinculū illud introducit nō cōſeruat. ⁊ ideo ipſo deſinēte non deſinet. ⁊ ideo patet illud. ¶ Ad illud qđ obijcitur de redditiōe debiti ⁊ coha
29 bitatione. dicendū ꝙ illud eſt in poteſtate cōiugatoꝝ. quia vterqꝫ habet poteſtatē ſuper corpus alterius. Et quoniā vterqꝫ poteſt iuri ſuo renūciare. inde eſt ꝙ cohabitatio ⁊ debiti ſolutio poteſt diuidi. non ſic vinculum qđ deus inſtituit. ꝙ tenet rationē ſacramēti.

¶ Queſtio. ij.

De inſolubilitate illius matrimonij qđ ſoluꝫ eſt in cōiunctiōe animoꝝ. Et ꝙ tale matrimoniū ſit inſolubile oſtēditur. quia determiatuꝫ eſt in iure. ꝙ ſi quis per verba de pſenti cōſentiat in aliquā. ⁊ poſt in aliam cōſentit et carnaliter cognoſcit. ꝙ ad primaꝫ reuocandus eſt. ergo primū vinculū fuit inſolubile. cum nō ſoluat̄ per matrimoniū cōſummatū. ¶ Itē hoc ipm oſtendit̄ per diffinitionē matrimonij pdictā. Si tu dicas ꝙ ei non cōuenit. obijcitur per Hugo. qui ita diffinit matrimoniū. Matrimoniū eſt maris et femie legitimus cōſenſus indiuiduā vite cōſuetudinē retinens. ¶ Itēꝫ qđ dominꝰ dicit Math. xix. quos deus cōiunxit homo nō ſeparet. aut intelligit̄ ꝙ per cōiunctionem animoꝝ. aut corporum. ꝙ animoꝝ videtur. quia illa copula ſanctior. ergo ſi de illa intelligit. videt̄ ꝙ quo ad illaꝫ ſit inſepabile. ¶ Itē matrimoniū ſignificat ꝙtum ad cōiunctiōem animoꝝ cōiunctionem dei ⁊ eccleſie. ſed eccleſia ſemel chriſto deſponſata nunqꝫ ſepat̄ nec ſepabit̄. ergo nec illud matrimoniū. ¶ Itēꝫ cum vir cōſentit in mulierē trāſfert poteſtateꝫ ſui corporis in poteſtatē mulieris. quia tunc ei alligatur. ergo ſi nō habet poteſtatē ſui corporis nec intrare religionem. nec alij poteſt ſe copulare. Cōtra. Hiero. dicit ꝙ dominꝰ Johannem vocauit de nuptijs.

¶ Diſtinctio. xxviij. Inquirit q̄lis ſit ille ꝯſenſus q̄ eſt efficiēs mr̄imonij cauſa: oñdens ꝙ nō debet eſſe defectiuꝰ ex aliquo exteriori.

Hic queri debet vtrum conſenſus de futuro ⁊c. Supra oſtendit magiſter conſenſū eſſe cauſam matrimonij. hic excludit differentias conſenſuum non efficientiū matrimoniū. ⁊ talis eſt cōſenſus defectiuus. Quoniaꝫ autem cōſenſus poteſt dupliciter deficere. ſcilicet vel ex aliquo exteriori. vel ex aliquo interiori. vtputa per errorem. vel per coactiōem. ideo hec ps habet duas. In prima agit de conſenſu defectiuo exterius. In ſecunda vero interius. infra diſtin. xxix. oportet autem cōſenſum cōiugalem liberum eſſe a coactione

ergo ſoluit cum ab vxore. ſed non ſolueretur. niſi fuiſſet ligatus vinculo inſolubili. ergo ⁊c. ¶ Item ſacri canōes ante cōmixtionē carnaleꝫ dant liberam poteſtatem alteri ingredi religionē. ⁊ alteri nubēdi poſt eius ingreſſuꝫ. ſicut patet per multa que habentur in li̅a. ſed non poſſet nubere niſi vinculū eſſet ſolutum. ergo ⁊c. ¶ Item anima nunqꝫ in hac vita ſic deo cōiungitur qn poſſit ab eo ſepari. ergo nec ſponſus cōiungitur inſepabiliter ſponſe ante copulam carnalem. ¶ Iuxta hoc querit̄ ſi ſtatim poſt ingreſſum in religionē eſt ſolutum tale vinculum. Et ꝙ ſic videt̄. quia alioquin mulier damnū ſuſtineret. quia eſſet alligata ⁊ vir non eſſet alligatus. qđ eſt incōueniens. quia ad paria iudicātur. Si autem ſtatim ſoluitur. ſed poſſibile eſt ipm ingredi religionem. ergo poteſt nubere. eſto ꝙ vxor alteri nupſerit. qđ eſt contra canones. Propter hoc queritur quādo ſoluitur. et quare ſoluitur per vinculū voti non per vinculū matrimonij maioris. ¶ Rᵒ. dicendū ꝙ inſolubilitas cōſequitur matrimoniū non tm̄ conſummatū. ſed etiam ratuꝫ. ⁊ ꝓpter 53
hoc etiam ratū eſt. quia quādam inſolubilitatē licet minorem ꝙ matrimoniū conſummatū habet. habet tamen ſibi competentē ſicut ⁊ illud. Sicut enīꝫ vinculū matrimonij cōſummati eſt inſolubile viuētibus exteriis vita corporali. nec ſoluitur niſi morte corporali. ſic nec matrimoniū in quo eſt cōiunctio mentiū ⁊ animeꝝ poteſt ſolui. niſi homo moriatur ſpūaliter huic mūdo ſiue operi carnis. ⁊ hoc fit intrādo religionē. ⁊ emittēdo votuꝫ caſtitatis ſolenne. Ex tunc enīꝫ ſoluitur tale matrimoniū ex quo ſpūaliter moritur. et hoc probat̄ per illam decretalem Alexādri de cōuerſi. cōiuga. ex parte tua. Concedendū eſt igit̄ matrimoniū illđ eē inſolubile ſuo modo cum ſit ſacramentū nec ſeparat̄ ab homīe ſed a deo. cui ſolēne votum cōtinentie promittit̄. Et ex hoc patēt obiecta prer vltimū di o. ¶ Ad illud qđ obijcitur de trāſlatione poteſtatis. dicendū ꝙ poteſtas corporis nō ſimpliciter transfert̄ in matrimōio rato. ſed ſub cōditiōe vtriuſqꝫ. ſcilicꝫ ſtatu ⁊ vita manēte. Unde dico ꝙ ſi vxor peteret ſibi ſtatim debitum nō teneret̄ reddere. nec eccleſia cogeret ꝙ ſtatim redderet. ſed ſaltem dat inducias vſqꝫ ad duos menſes. vltra qđ tempus tenetur enī mulieri debitū reddere. aut ad vitā aliam ſe trāſferre. Tunc ergo eſt vinculū ſolutū. cum homo ad vitā aliam eſt irregreſſibiliter trāſlatus. ⁊ ideo dicit̄ mortuus. Et ex hꝰ pa 52
tet illud qđ vltimo querit̄. quādo ſcꝫ ſoluitur vinculum videlicet quādo ita ligatur vt non poſſit redire ad ſeculum. et ſi vxor inſtet. neceſſe habet vnuꝫ ſibi de duobus eligere infra duos menſes ſm canones. Et per hoc patet totum.

Prima pars ſm triplicem conſenſum ſiue ſm qđ conſenſus poteſt tripliciter cōſiderari. ſcilicet ꝙtum ad tempus in quo ſiue pro quo fit. ꝙtum ad alienum teſtimonium coram quo fit. ⁊ quātum ad terminuꝫ in quem dirigitur. ſcđm hoc hec pars tres habꝫ partes. In prima inquirit magiſter de conſenſu de futuro iuramento firmato vtrum faciat matrimoniū. In ſecunda de conſenſu de teſtimonio. ibi. Premiſſe autem ſentētie videt̄ obuiare ⁊c. In tertia querit in quam rem oporteat conſentire ad hoc ꝙ contrahat̄ matrimoniū. an in carnaleꝫ copulam. an non. ⁊ hoc ibi. Hic querit̄ cum cōſenſus de pſenti. Quelibet autem iſtarum partium duas habet. In prima opponit. In ſecūda ſoluit. Partes autēꝫ in littera manifeſta ſunt.